

■ سمیه دهقان زاده «کوروش زارعی»مدیر مرکز هنرهای نمایشی از فراز و فرود این مرکز از بدو تأسیس تاکنون روایت جالبی دارد که به اجرای نمایش «آلء» و درخشش آن در جشنواره مونودرام کار تاز تونس ختم می‌شود. نمایش «آلء» به نویسندگی و کارگردانی محمد کاظم تبار در ادامه اجراهای بین‌المللی خود، در هفته دوم اردیبهشت‌ماه از سوی مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری، در جشنواره مونودرام کار تاز تونس به روی صحنه رفت.نمایشی باشیوه‌های خاص اجرا و روایتی نو به جنگ تحمیلی که دومین حضور بین‌المللی‌اش به همت مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری انجام شد. این نمایش، داستان دختری عراقی به نام «آلء» را روایت می‌کند که در نوجوانی به دنبال اختلاف شدید با پدرش که سرهنکارش رش زیم یعنی عراق است به ایران می‌گریزد. در ایران عاشق جوانی ایرانی به نام آرش می‌شود و از دواج می‌کنند. همزمان با جنگ تحمیلی در پی آرش به میدان‌های جنگ می‌رود. در عملیاتی به اسارت عراقی‌ها درمی‌آید و ماجراهایی یکی پس از دیگری برای او اتفاق می‌افتد. روایتی خاص در قالب نمایش که پیش از این در چهاردهمین جشنواره بین‌المللی دانشجویان کرد جنوبی، چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، تئاتر شهر و همچنین سالن اصلی تالار مولوی به روی صحنه رفته بود و هم اکنون نیز با حمایت حوزه هنری در جشنواره مونودراما تونس شرکت کرده است. مونودراما تونس؛ این معتبرترین جشنواره آفریقایی عربی دنیا، در این دوره با محوریت مقاومت و صلح در حالی برگزار شد که نتها در یک بخش با عنوان «منتقدین» به صورت رقابتی برگزار و مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت نمایش «آلء» به نمایندگی از تئاتر ایران از میان ۱۶ کشور شرکت‌کننده؛عنوان دومین نمایش جشنواره را از آن خود کرد. به همین بهانه با «کوروش زارعی» مدیر این مرکز به گفت‌وگو نشستیم که مشروح آن در ادامه می‌آید.

■ ■ ■

لطفاً درباره بازیچه و لزوم پیدایش مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری برای مان بگویید.

سال‌ها بود که ما بحثی را در حوزه هنری انقلاب اسلامی مطرح می‌کردیم اما هر سال که مطرح می‌شد به نتیجه نمی‌رسید. گرچه سال‌ها قدم‌هایی جستجوگریخته برداشته‌شد اما آنطور که باید اتفاق نمی‌افتاد. بحث مورد نظر این بود که حوزه هنری، هنرمندان حوزه هنری و توان تولید حوزه هنری به جایی رسیده است که ما باید کم کم بتوانیم به کشورهای مختلف به ویژه کشورهای همسایه و کشورهای مسلمان، آثار خود ارائه دهیم. آن هم به دو دلیل مهم، اول توجه به مسئله جهاد تبیین است که رهبری نیز به آن تأکید دارند و دلیل دیگر سختی است که امام خمینی(ره) سال‌ها به آن تأکید داشتند و می‌فرمودند که ما باید انقلاب‌مان را به جهان صادر کنیم. به طول ۴۵ساله که از انقلاب گذشته است، هنرمندان حوزه هنری در رشته‌های مختلف امع از سینما، ادبیات، شعر، تجسمی و هنرهای نمایشی به جایی رسیده‌اند که توان انتقال تجربیات و دانش خود به کشورهای همسایه و مسلمان و فراتر از آن، حتی کشورهای اروپایی را دارند، اما همواره نبود بخش بین‌الملل در حوزه هنری به عنوان یک خلأ محسوب می‌شد. ما سال‌ها می‌گفتیم که باید یک بخش بین‌الملل در حوزه راهاندازی شود، چراکه هنرمندان حوزه هنری باید فراتر از ایران،

فعالیت‌کنند.

این صحبت‌ها ادامه داشت، تا بالاخره در دوره جدید هم، ما این مسئله را با آقای دادمان و مدیران جدید حوزه هنری مطرح کردیم. صحبت‌ها نتیجه داد و حالا چند سالی است که بخش بین‌الملل در حوزه هنری تأسیس شده و در حال فعالیت است. اتفاقات خوبی در چند سال اخیر در بخش بین‌الملل رقم خورد به عنوان مثال ما در کشورهای سوریه و عراق دفتر راهاندازی کردیم و به کشوری چون لبنان رفت و آمد زیادی داشتیم. این رفت‌وآمدها روز به روز بیشتر شده به طوری که مادر عراق، لبنان و سوریه شب شعر برگزار کردیم و کم کم اتفاقات هنری رقم خورد و هنرمندان عرصه تجسمی ما نیز به کشورهای مذکور اعزام شدند.

■ **روایت راویان، حرکتی بین‌المللی**

از سال ۹۵ به بنده به عنوان مدیر مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری منصوب شدم، در این مرکز حرکتی بین‌المللی را با برگزاری نمایش بین‌المللی تئاتر مردمی پیاده‌روی اربعین با عنوان «روایت راهبان»، آغاز کردیم. هفت دوره آن از سال ۹۵ تاکنون برگزار شده است. هر سال نزدیک به ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر از هنرمندان آئینی را انتخاب می‌کردیم، روزی در نجف، چهار روز در مسیر کربلا، سه تا چهار روز در شهر کربلا هنرهای نمایشی به زبان‌های فارسی، ترکی و عربی اجرا می‌شد.

■ **درخشش نمایش «عندما تنتهی سَفَط» در دو جشنواره تونسسی**

بعد از راهاندازی بخش بین‌الملل در حوزه هنری،

سعی کردیم که با کشورهای مسلمان و عربی، ارتباطات بیشتری پیدا کنیم.من تجربیاتی را سال‌ها در کشور عراق و به مدت سه سال در کشور سوریه داشتم، آن تجربیات برای رقم‌زدن ارتباط مؤثر به ما کمک کرد و ما با هنرمندان تئاتر سوریه،بین‌عراق تونس ارتباط گرفتیم. این ارتباط باعث شد که سال ۱۴۰۰، ما از بخش بین‌المللی حوزه هنری با نمایش «عندما تنتهی سَفَط» که دارای موضوع و محتوا ضدصهیونیستی است، در جشنواره‌های «جندو» و «کاف» کشور تونس شرکت کنیم. این نمایش در این دو جشنواره اجرا شد، رتبه و جوایز زیادی دریافت کرد و عنوان نمایش برگزیده به مفهوم مطلق را از آن خود کرد. در ضمن، در این اعزام و شرکت، ما با هنرمندان تونس ارتباط

گفت‌وگو با کوروش زارعی مدیر مرکز هنرهای نمایشی

تئاتر حوزه هنری در عرصه بین‌المللی خوش درخشیده است

بیشتری پیدا کردیم.

■ **از اعزام بهترین‌های تعزیه ایران به تونس تا یک «آلء»ی تماشایی**
ارتباطات ما با کشور تونس به عنوان یکی از کشورهای مهم آفریقایی- عربی که دارای معتبرترین و رسمی‌ترین جشنواره‌های تئاتری کشورهای عربی و مسلمان است، بسیار مهم و ارزشمند بود.

بعد از اعزام این نمایش، سال ۱۴۰۱ گروه تعزیه‌ای را به جشنواره تئاتر صحرایی در یکی از استان‌های جنوبی تونس اعزام کردیم. این گروه، بهترین‌های تعزیه ایران بودند و در رقابت با ۳۰ کشور دنیا توانستند با اجرای تعزیه حضرت حرج، عنوان کار برگزیده به مفهوم مطلق را کسب کنند. سال گذشته نیز «سب قاتلین» به کارگردانی سید محمدهادی هاشم‌زاده از هنرمندان استان فارس، برگزیده مفهوم مطلق دوره چهل و یکم جشنواره تئاتر فجر شد.

پس از اجراهای موفق و پر تماشاگر در شیراز، ما این کار را برای اجرا در تونس انتخاب کردیم و به جشنواره «کار تاز» اعزام شد؛ جشنواره «کار تاز» معتبرترین و معتبرترین جشنواره تئاتر تونس است. امسال نیز نمایش «آلء» از طرف بخش بین‌الملل حوزه هنری به هفتمین جشنواره بین‌المللی مونودرام «کار تاز» تونس اعزام شد. این نمایش از شش تا ۱۲ اردیبهشت در این جشنواره بین‌المللی حضور پیدا کرد و نهایت به نمایندگی از تئاتر ایران از میان ۱۶ کشور شرکت‌کننده؛عنوان دومین نمایش جشنواره را کسب کرد. تئاتر حوزه هنری و تئاتر ایران به سطحی رسیده که بتواند در زائرهای مختلف

جشنواره‌های آسیایی، اروپایی و آفریقایی حضور پیدا کند. جـا دارد از آقای سیدامیر جاوید مدیر بخش بین‌الملل حوزه هنری انقلاب اسلامی تشکر کنیم چرا که در این چند سال، همکاری لازم و تمام و کمال را با مرکز هنرهای نمایشی داشته است. ما هر زمان که خواستیم نمایشی را به جشنواره‌های مختلف در کشورهای دیگر اعزام کنیم با آغوش باز از آن استقبال کردند. این امر نشان از این دارد که تئاتر حوزه هنری به جایی رسیده است که هم بتواند تجربیات خود را در جشنواره‌های کشورهای مختلف انتقال دهد و هم بتواند بحث جهاد تبیین و صدور انقلاب را که جزء وظایف ذاتی حوزه هنری است به خوبی انجام دهد.

لطفاً، از ویژگی‌های انتخاب «آلء» برای اعزام بین‌الملل بگویید.

فرهنگی

سرویس فرهنگی، ۶۰۰۸۸۵۲۳

د

نمایش «آلء» به کارگردانی و نویسندگی محمد نویسندگی محمد کاظم تبار، نمایشی در حوزه مقاومت و جنگ است که روایتی جذاب از این موضوع مقدس را به ما ارائه می‌دهد. این نمایش تاکنون توانسته اجراهای موفق‌تری داشته باشد و جوایز بسیاری را کسب کرده است و در چهاردهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر دانشجویان کره جنوبی نیز به روی صحنه رفته است نیز به روی صحنه رفته است

نمایش «آلء» به کارگردانی و نویسندگی محمد کاظم تبار، نمایشی در حوزه مقاومت و جنگ است که روایتی جذاب از این موضوع مقدس را به ما ارائه می‌دهد. این نمایش تاکنون توانسته اجراهای موفق‌ داشته باشد و جوایز بسیاری را کسب کرده است و در چهاردهمین جشنواره بین‌المللی تئاتر دانشجویان کره جنوبی نیز به روی صحنه رفته است و اجرا در تونس، دومین حضور بین‌المللی نمایش «آلء» است.

جشنواره‌های ملی تئاتر تونس، چه قربانی با جمهوری اسلامی ایران دارند؟

تونس، کشوری است که بحث بیداری اسلامی برای اولین بار از آنجا آغاز شد و هنوز هم بحث بیداری اسلامی در این کشور مطرح است. هنرمندان و روشنفکران تئاتری کشور تونس، با ما در صهیونیستستیزی و ظلم‌ستیزی ثبت‌قدم‌هستند و آثار هنری و تئاتری ضدصهیونیستی زیادی را تولید می‌کنند. در ضمن هنرمندان، هم مردم تونس سال‌هاست که از مدافعان مردم فلسطین و غزه و افرادی هستند که در بحث انقلابی‌گری با ما بسیار هم‌سو بوده و پیشرو هستند.

درباره معیار انتخاب آثار ایرانی در جشنواره‌های تونسسی توضیح دهید.

انتخاب آثار هم از وجه هنری، هم محتوایی آن برای این جشنواره‌ها اهمیت دارد. معمولاً در تونس – به جهت اینکه کشوری بسیار سیاسی است- نمایش‌هایی که در جشنواره‌هایش روی صحنه می‌رود، جنبه‌های سیاسی بالایی دارد. در اکثر تئاترهای هنرمندان کشور تونس مفاهیمی چون مبارزه با فاسد و انقلابی‌گری مبارزه با صهیونیست‌ها زیاد دیده می‌شود و خوب این مسئله در بحث انتخاب آثار ایرانی نیز مؤثر است.

تونس در حوزه تئاتر، حوزه هنری را نماینده ایران می‌داند؟

بله، دقیقاً همین است. چرا که بیشتر تئاتر‌هایی که از ایران به تونس اعزام شده و در جشنواره‌های مختلف حضور پیدا کرده، آثار حوزه هنری بوده‌است به نوعی که می‌توان گفت جشنواره‌های تونس مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری انقلاب اسلامی را نماینده تئاتر ایران می‌دانند.

تونس از لحاظ معماری نیز دارای تماشاخانه‌های بزرگ تاریخی است، در این باره فعالیت فرهنگی انجام داده‌اید؟

تونس، در شمال آفریقا قرار دارد و به فرانسه و ایتالیا نزدیک است. سال‌ها قبل از اینکه مستعمره فرانسه باشد، مستعمره ایتالیا بود و شاید بیش از ۲۰تتماشاخانه به‌سبک قدیم روم در آنجا احداث شده بود. به جهت اهمیت این تماشاخانه‌ها، ما در حوزه هنری دو کتاب پژوهشی «تاریخ تونس» و «تماشاخانه‌های رومانی‌ها» نوشته دکتر ریاض رشین دانشگاه هنرهای زیبای شهر کاف را که درباره تماشاخانه‌های رومی در تونس و سبقه تئاتر تونس است ترجمه کردیم و قرار است توسط انتشارات سوره مهر حوزه هنری چاپ شوند.

کتاب

دست پر سوره مهر در نمایشگاه بین‌المللی کتاب

■ فاطمه شعبانی

انتشارات سوره مهر، با موضوعات مختلف به سسی و پنجمین نمایشگاه کتاب می‌آید. علاوه بر کتاب‌هایی با موضوع ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، عنوانین بسیاری با

موضوع رمان، خاطره‌نگاری، روایت، شعر نو و کلاسیک، هنرهای نمایشی، زندگی‌نامه، موسیقی و... در نمایشگاه عرضه خواهد شد. در این مطلب به تعدادی از تازه‌های انتشارات سوره مهر در نمایشگاه کتاب می‌پردازیم.

■ ■ ■

«آبناث لیمویی»نویسنده: مهرداد صفقی. آخرین جلد از سری مجموعه آبنبات‌ها که در روزگار کنونی می‌گذرد، در «آبناث لیمویی»خوانندگان همچنان ماجراهایی محسن را دنبال می‌کنند. محسن حالا تحصیلاتش را در دانشگاه گرگان به پایان رسانده و می‌خواهد ازدواج کند.

«بری خانه ما»نویسنده: بهناز ضرابی‌زاده. در کتاب تازه ضرابی‌زاده، مادران شهید مورد توجه قرار گرفته‌اند. آن هم مادرائی که بیش از دو فرزند خود را در دفاع مقدس تقدیم ذره ذره خاک ایران کردند. او در این پژوهش سعی کرده که علاوه بر ثبت روایت‌واستگان این خانواده‌ها که ساکن همدان هستند، وضعیت آنها پس از شهادت فرزندان و سبک زندگی‌شان را بررسی کند.

«پرسه در لوسیل» سفرنامه مهدی مافی به جام جهانی ۲۰۲۲ قطر است. در این کتاب تلاش شده تا مخاطب با حال و هوای یک جام جهانی در کشوری اسلامی آشنا شود. در عین حال روایتی از سه بازی تیم ملی مقابل انگلیس، ولز و امریکا هم در این کتاب هست تا آن را برای مخاطب ایرانی خواندنی‌تر کند.

«آذرخش و رقص فاتومه‌ها» نویسنده صادق وفاپی؛ مقاطع مختلف زندگی امیر آزاده خلیبان حسینیعلی ذوالفقاری، از کودکی تا تحصیل در دانشکده خلیبانی، اعزام به آمریکا، بازگشت به ایران، مقطع انقلاب، شرکت در جنگ تحمیلی به عنوان خلیبان شکاری، اسارت، بازگشت به میهن و خدمت به‌عنوان خلیبان تجاری و مسافربری و در نهایت بازنشستگی.

«تهران جان»نویسنده مکرّم شوستری و مهدی قزلی. کتابی شامل ۱۵ روایت از زندگی در تهران است که به شناخت عمیق‌تر ما از این پرشهر ایران منجر می‌شود. در کتاب سعی شده با تهران به مثابه یک شخصیت برخورد شود تا ابعاد بیشتری از آن شناخته شود. تهران شهر همه ایرانی‌هاست و از این رو نوشتن و خواندن از تهران، نوشتن و خواندن از ایران است.

«برل‌های رنگ‌زده» شاعر: فاطمه سادات میر. دفتر شعر

«کمالء»نویسنده: سیدمحمد ساداتاخوی برگزیده آثار نویسندۀ در حوزه طنز مکتوب (نظم، نثر، یادداشت)، از دهه ۶۰ تا دهه ۹۰ خودشیدی.

«شهبه افسانه‌ها» به قلم مجید ایزدی. این کتاب به شیوه‌ای جدید به زندگی خلیبان شهید عباس دوران می‌پردازد. خلیبان شهید عباس دوران، یکی از اسطوره‌های دفاع مقدس است که به خاطر عملیات استشهدایش و ناامن کردن اجلاسبیه سران غیرمتعدها در بغداد، نامش در بین قهرمانان ایران ماندگار شده‌است. کتاب در سه فصل «زمین تا آسمان»، «بلندای آسمان جایگاه من است!» و «آز آسمان تا عرش» به مرور خاطرات شهید عباس دوران از زمان کودکی تا شهادت پرداخته است.

«ماغیرممکن»نویسنده: مهترای شخصیت‌های کتاب مسافرائی هستند که سفری عجیب و پرماجرا را در جزیره هرمز تجربه می‌کنند. وقتی که همه مسافران به خاطر بارش شدید باران در سرداب قلعه بر تعالی‌ها پناه گرفته‌اند از یک ششول قدیمی شلیکی صورت می‌گیرد که فضا زمان را دچار اختلال می‌کند. این ماجرا اشاره به پارادوکس گرته‌شردیگر در نظریه مکانیک کوانتومی است. بر اثر اجرای پیش آمده جهان‌های موازی با هم تلاقی پیدا کرده و شخصیت‌ها و سرنوشت‌شان را دستخوش تغییرات می‌کند.

«واژ آن برنده آتشین» نویسنده: سمیه کاظمی حسونود، رمانی اجتماعی که از منظر و درپچه‌ای به جامعه جنگ‌زده دهه ۶۰می‌پردازد جامعه‌ای پر از آمل، آرزو، آندوه و دوست داشتن به زنانی که رنج کشیده‌اند و مردانی که سوت خمپاره و موشک برایشان تبدیل به کاپوس شده است.

نمایش

بچه‌های مسجد» در صحنه

■ سمیه دهقان زاده

پانزدهمین دوره جشنواره سراسری تئاتر مردمی بچه‌های مسجد در حالی به پایان رسید که اجرای تئاتر در مسجدمختصت خاص به علاوه فراز و فرودهای دفتر «بچه‌های مسجد»، خوددلاستانی شنیدنی دارد.

دفتر «بچه‌های مسجد» نام آشنای دهه ۶۰، ذیل مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری کارش را بر تمارکز بر هنر نمایشی تئاتر شروع کرد، اما آموزش تئاتر در بچه‌های مسجد با مراکز دیگر تفاوت‌های زیادی دارد. این مرکز به خاطر مختصات خاص، بازی تئاتر در مسجد، ساز و کاری آموزشی طراحی کرد که در آن هم آموزش نویسندگی متن تئاتر برای افراد مستعد فراهم شود و هم افرادی که نویسندگی تئاتر را بلدند با مرکز همکاری داشته باشند. این دفتر، از دهه ۷۰ تا کنون فراز و فرودهای زیادی دیده، ولی همچنان به راه خود ادامه داده است و به طوری که طی چند روز گذشته پانزدهمین جشنواره سراسری تئاتر مردمی بچه‌های مسجد به همت حوزه هنری، در شهرستان بافق استان یزد برگزار شد. به گفته مصطفی مونورچی دبیر جشنواره، در این دوره، ۱۸۰ اثر توسط هیئت‌بازبین مورد بررسی قرار گرفت، از این میان ۴۲ اثر به بازبینی حضور رسید و در نهایت اثری ۱۴ اثر به جشنواره سراسری تئاتر مردمی بچه‌های مسجد راه یافتند. در این دوره، در جریان سلسله آموزش‌های ویژه مربیان، هشت نقطه پایلوت در استان‌ها انتخاب شد. با هدف اینکه مربیان، آموزش دهندگان بچه‌های مسجد در استان‌ها باشند ۲۰۰ نفر در کلاس حاضر یافتند و ۸۰۰ گروه در سراسر کشور، خروجی این فرآیند بود. از طرفی به خاطر لزوم تک‌جنسیتی و کوتاه تئاتر در مسجد، جشنواره نمایشنامه‌نویسی «گلدست‌ها» طی سه‌دوره برگزار شد و محاصل و خروجی آن که شامل ۱۵۰ نمایشنامه بود، برای تولید تئاتر توسط بچه‌های تئاتر مردمی مسجد در اختیار گروه‌های نمایشی قرار گرفت. به گفته کورش زارعی مدیر مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری، آنچه در جشنواره سراسری تئاتر مردمی بچه‌های تئاتر مردمی مسجد در دستور کار قرار دارد، گروه محوری است و آنچه می‌خواهیم در این رویداد هنری مطرح کنیم این است که تئاتر، کار گروهی است و کار فردی نیست. همچنین در این جشنواره، بیشتر جایزه‌ها گروهی هستند و یک جایزه ویژه مزین به نام «فرح‌الله‌مشور» است که از مسجد تئاتر را آغاز کرد و بعد آثارش در جهان دیده شد.